

Универзитет у Новом Саду
Природно-математички факултет
Департман за географију, туризам и хотелијерство

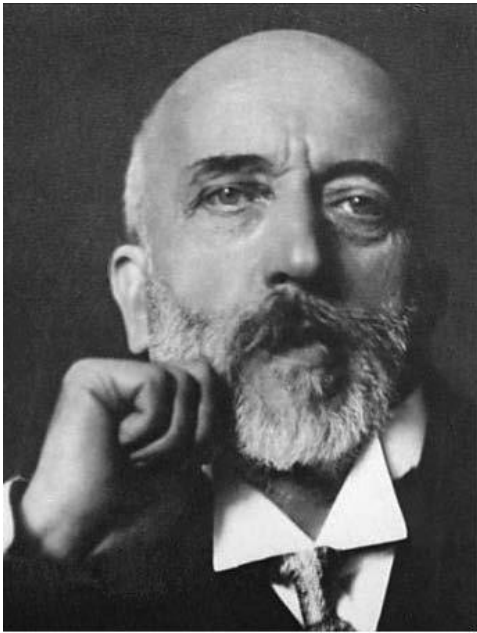
Др Млађен Јовановић

Катедра за Физичку географију

УНУТРАШЊЕ ЗЕМЉИНЕ СФЕРЕ

?

(1857–1936)

(1889-1960)

(1888-1993)

1789.

Henry Cavendish, 5,5 g/cm³

1896.

Wiechert – Земља слојевите грађе?

1906.

Robert Oldham – спољње језгро је течено

1909.

Andrija Mohorovičić – граница кора/мантл

1914.

Veno Gutenberg – граница језгро/мантл

1936.

**Inge Lehman – унутрашње језгро
у чврстом стању**

60-те године XX века

ПРОЈЕКАТ “МОХО-РУПА”

бушењем досегнути Мохоровичићев дисконтинуитет

☆ САД

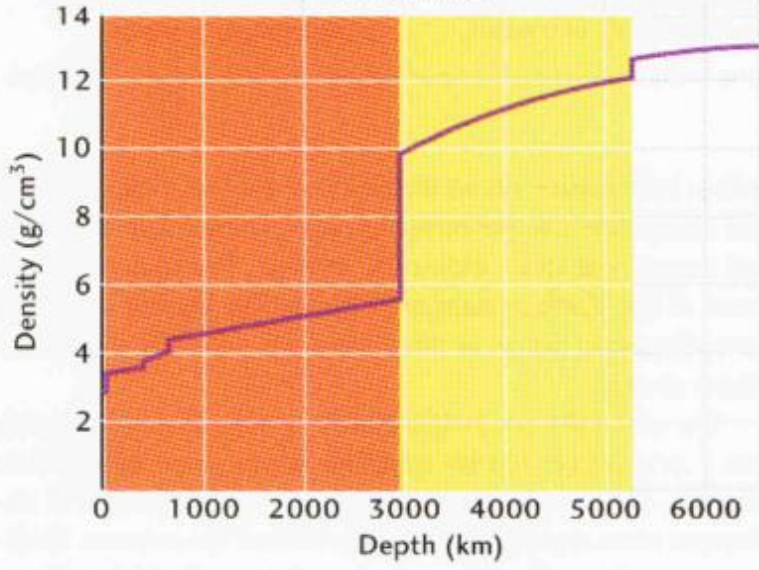
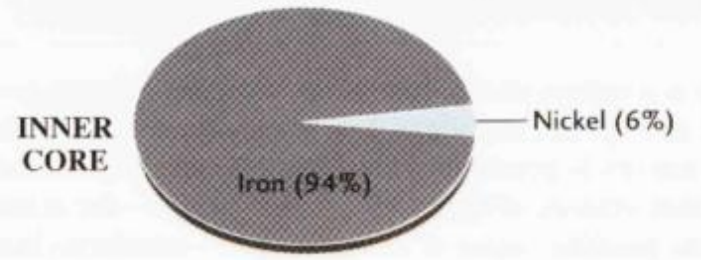
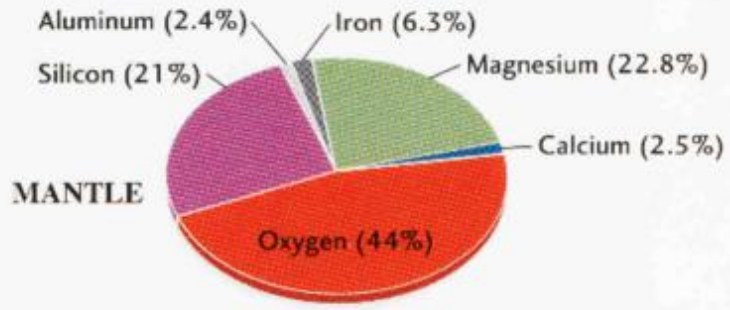
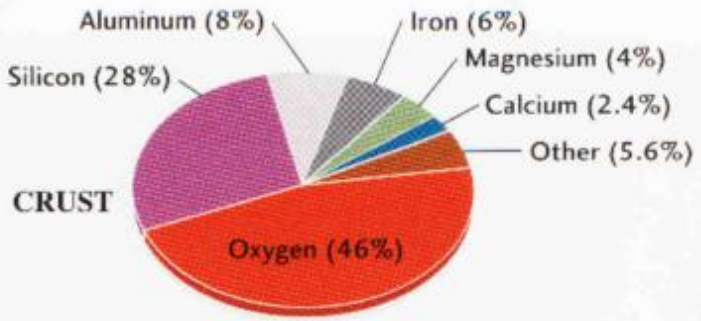
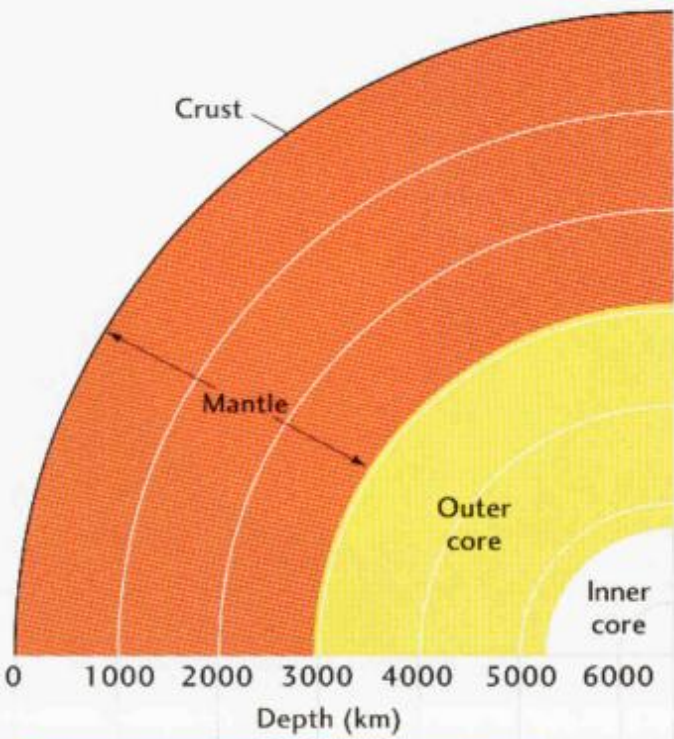
бушење кроз (тању) океанску кору у Пацифику, близу Мексика
план: са брода, дно на дубини од 4000 м, још 5000 м до Мохо слоја
резултат: до 1966. године = 320 м!

★ СССР, 1970. године

бушење кроз континенталну кору на п.о. Кола, близу границе са Финском
план: бушити до дубине од 15.000 м
резултат: до 1989. године = 12.262 м!!!

очекивања: седиментна кора до 4.700м
“гранитна” до 7.000 м
“базалтна” дубље од 7.000 м

резултат: седиментна кора до 7.000 м $t = 180^{\circ}\text{C}/10.000 \text{ м}$
“базалтн” није ни откривена **стење засићено водом!**

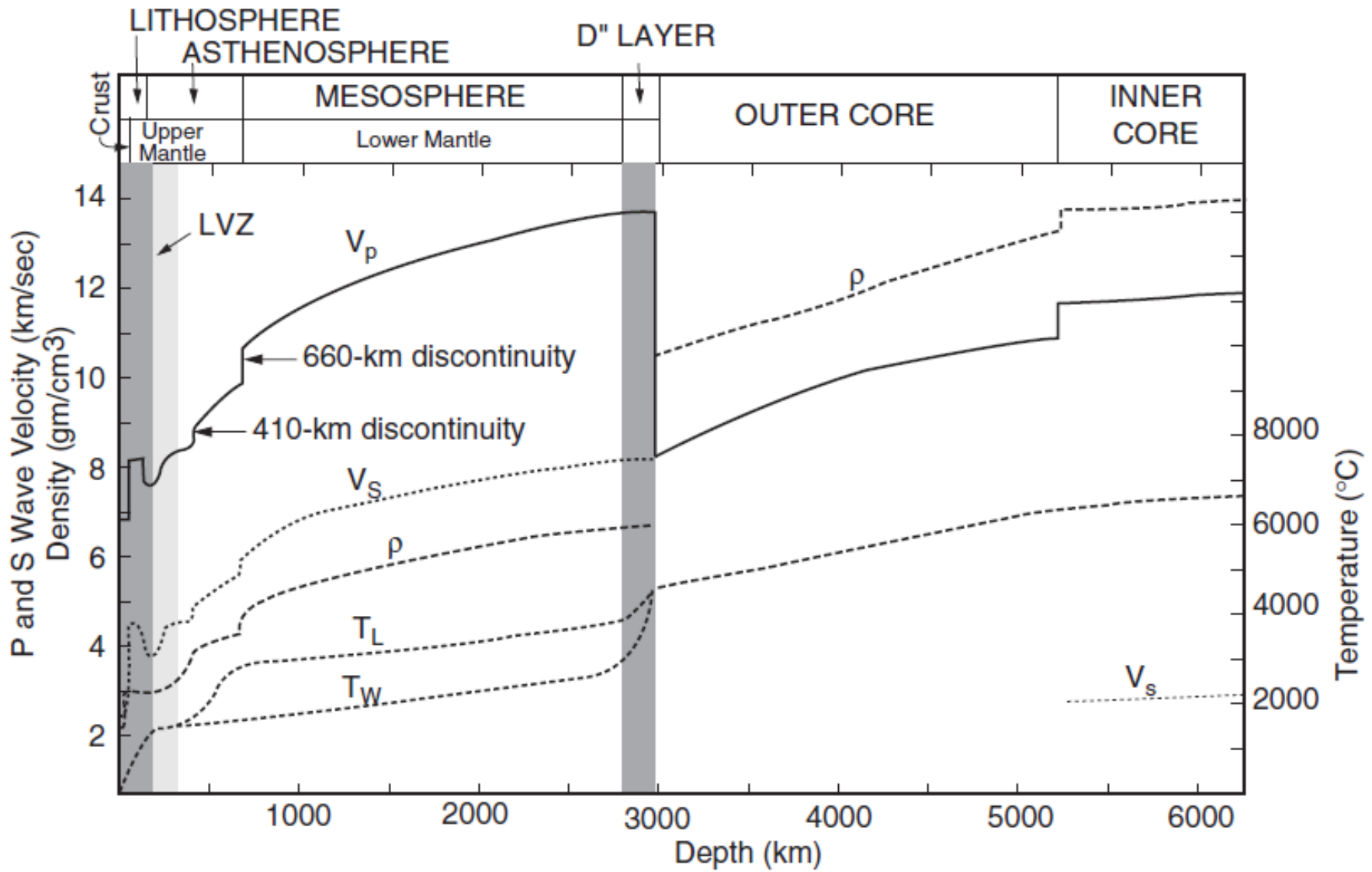

**8 елемента
=
99% масе**

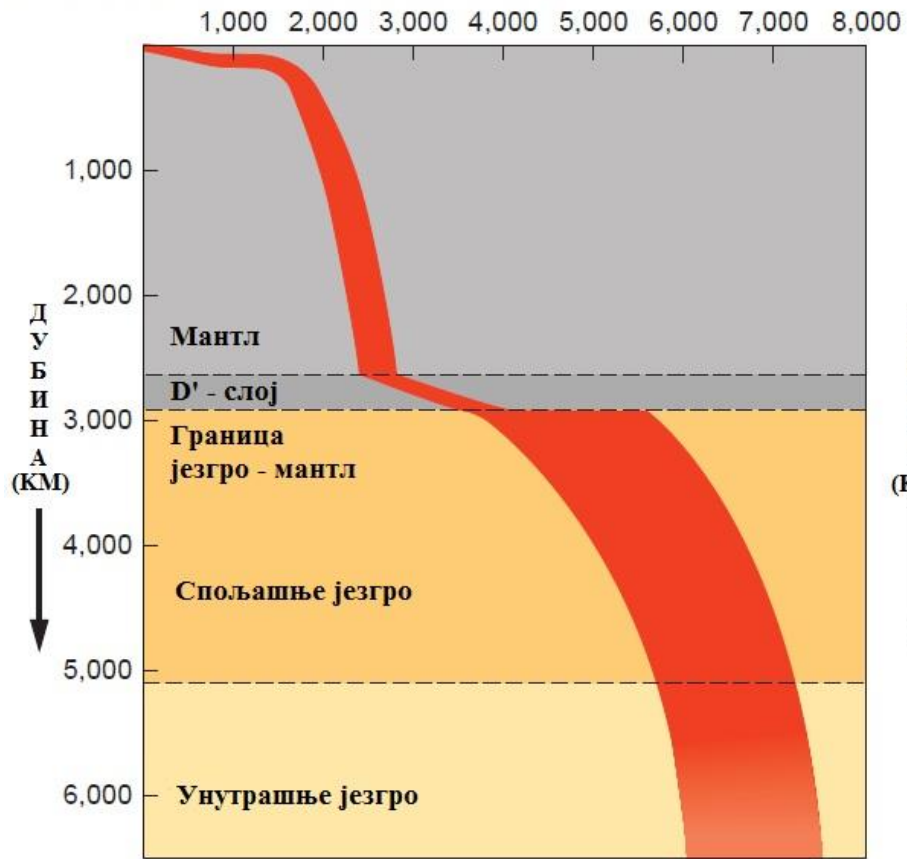
**4 елемента
=
94% масе**

Fe, O, Si, Mg

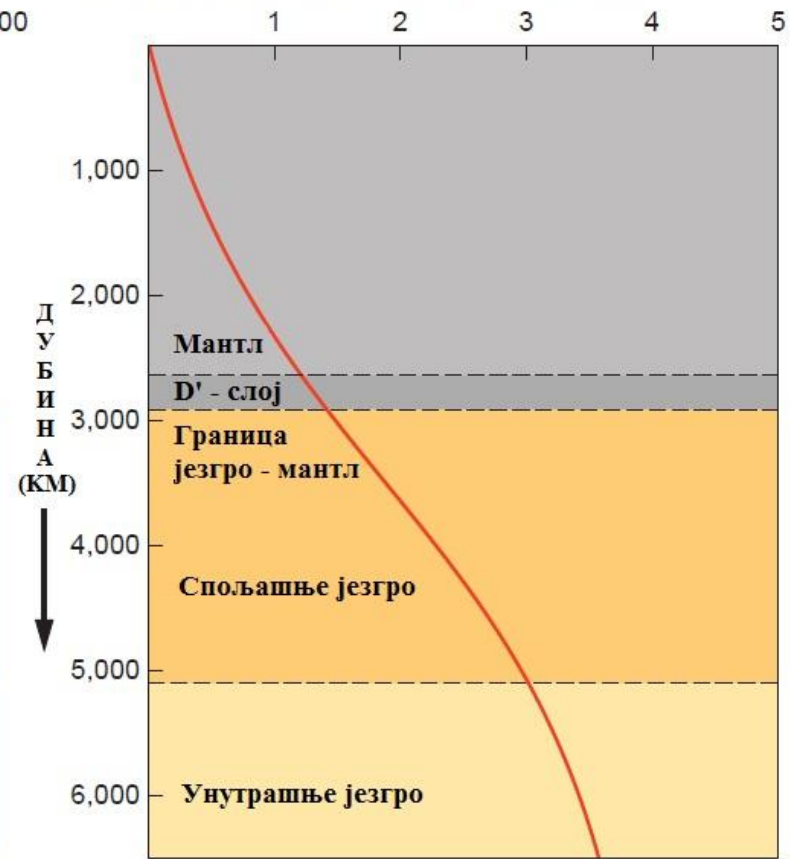

ТЕМПЕРАТУРА (У СТЕПЕНИМА ЦЕЛЗИЈУСА) →

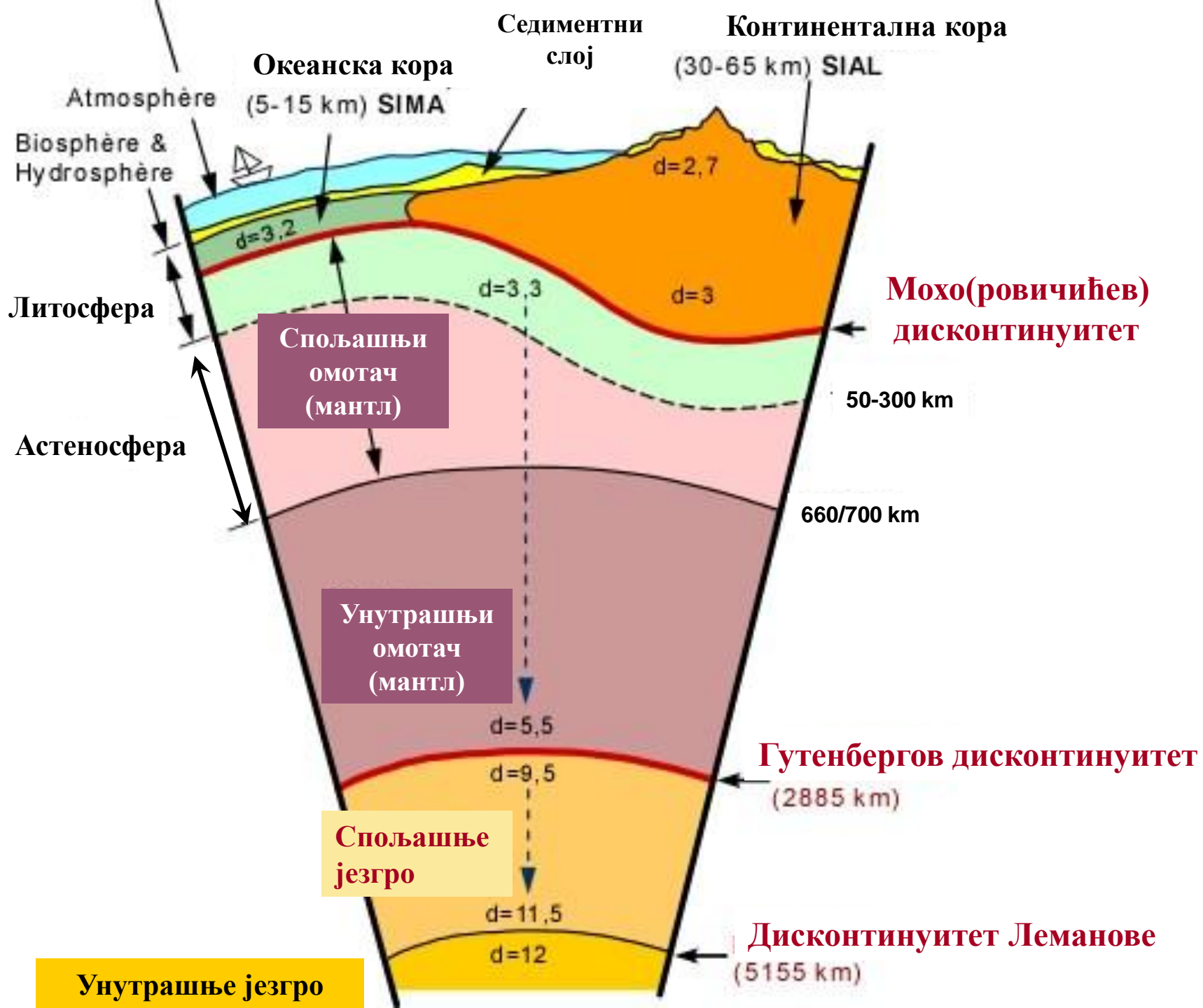

А

ПРИТИСАК (У МИЛИОНИМА АТМОСФЕРА) →

В

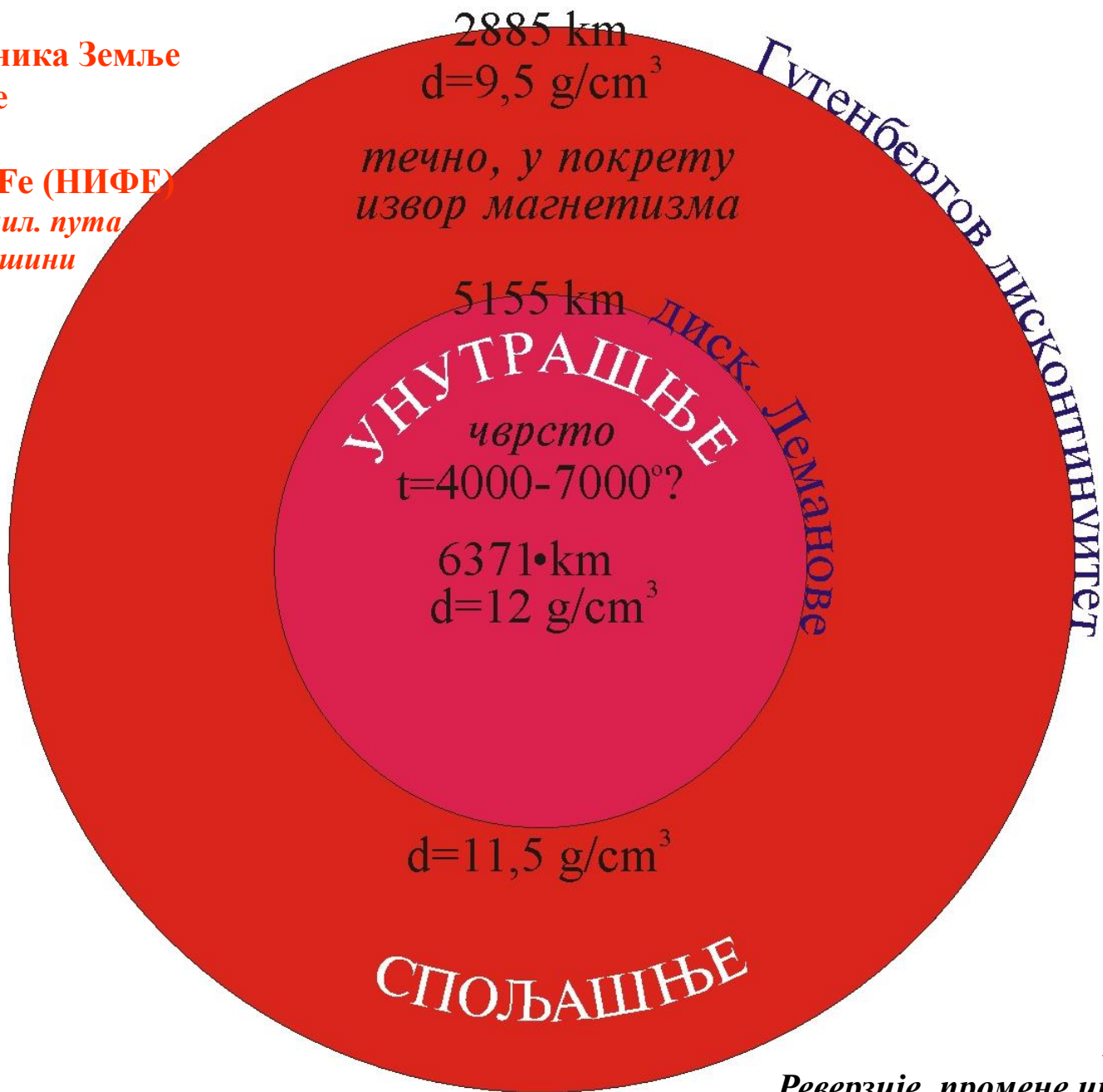

ЈЕЗГРО

55% полупречника Земље
16% запремине
32% масе
претежно Ni и Fe (НИФЕ)
притисак око 3 мил. пута
већи него на површини

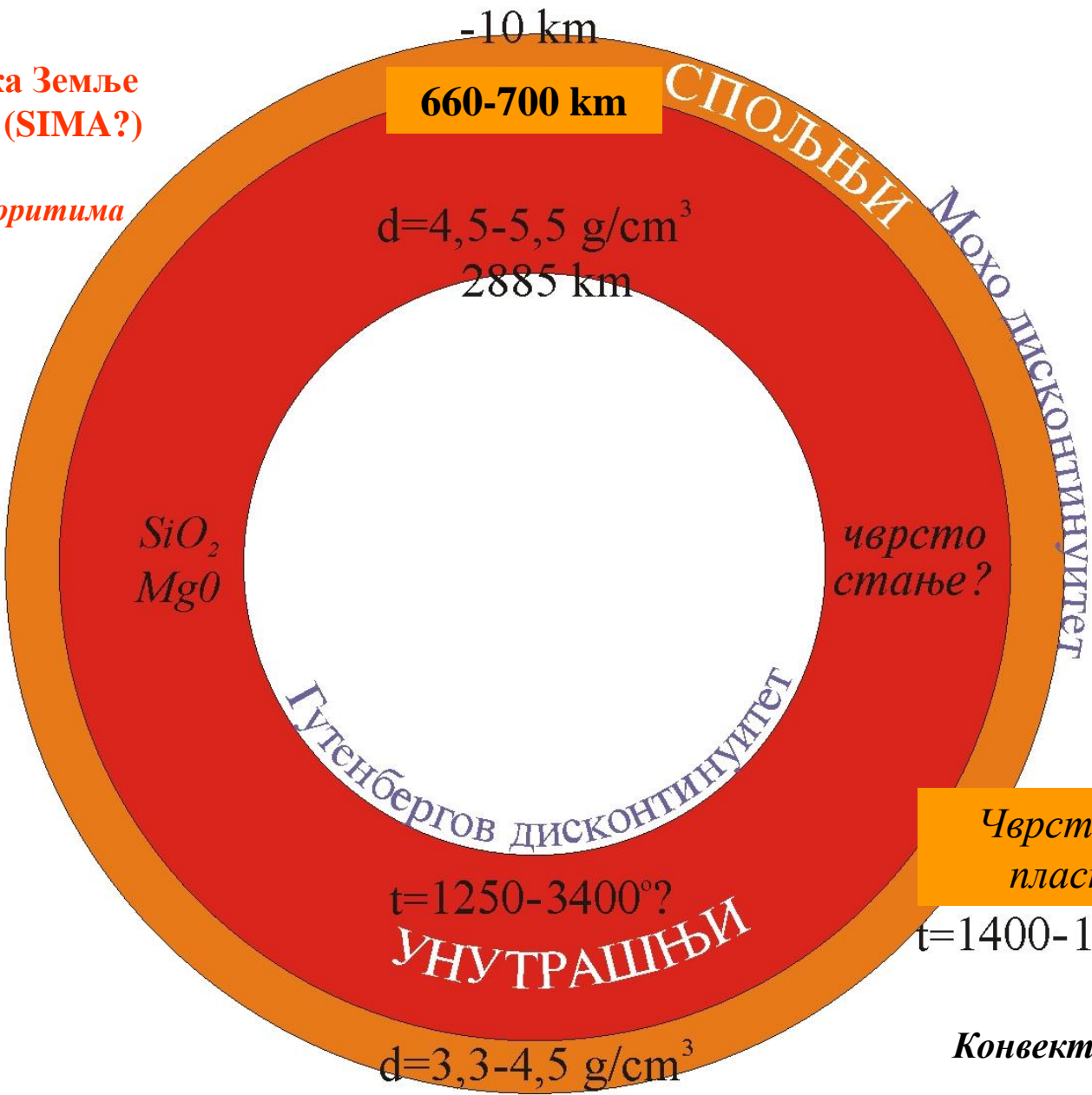

Месец, Марс...
Реверзије, промене интензитета...
Космичко зрачење...

ОМОТАЧ ЈЕЗГРА

(МАНТЛ)

45% полупречника Земље претежно Si и Mg (SIMA?)
+Fe, Ca, Al
састав сличан метеоритима

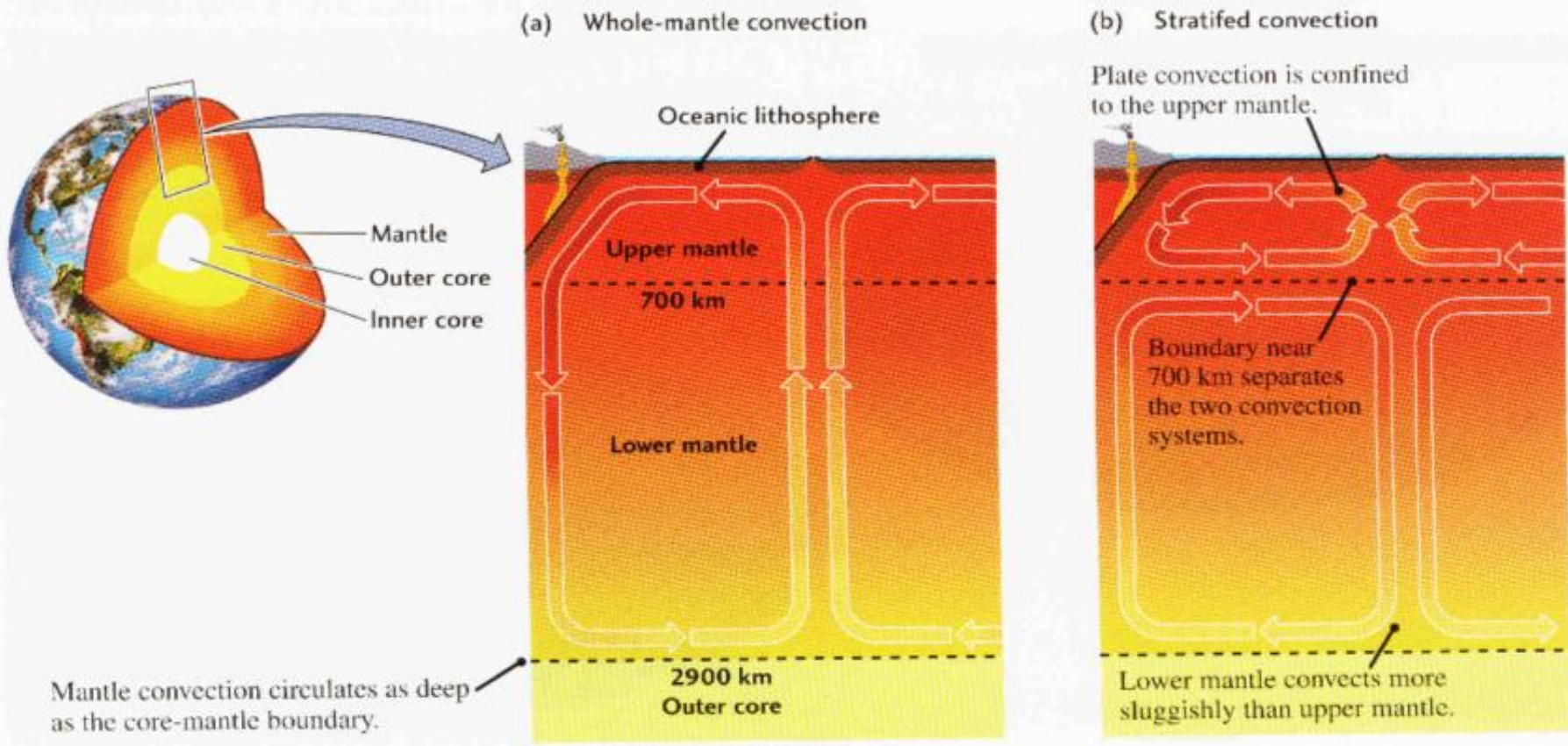

УНУТРАШЊИ
СПОЉЊИ

Чврсто+спец.
пластично

$t=1400-1500^\circ$

Конвективна струјања
hot-spots

Figure 2.14 Two competing hypotheses for the mantle convection system.

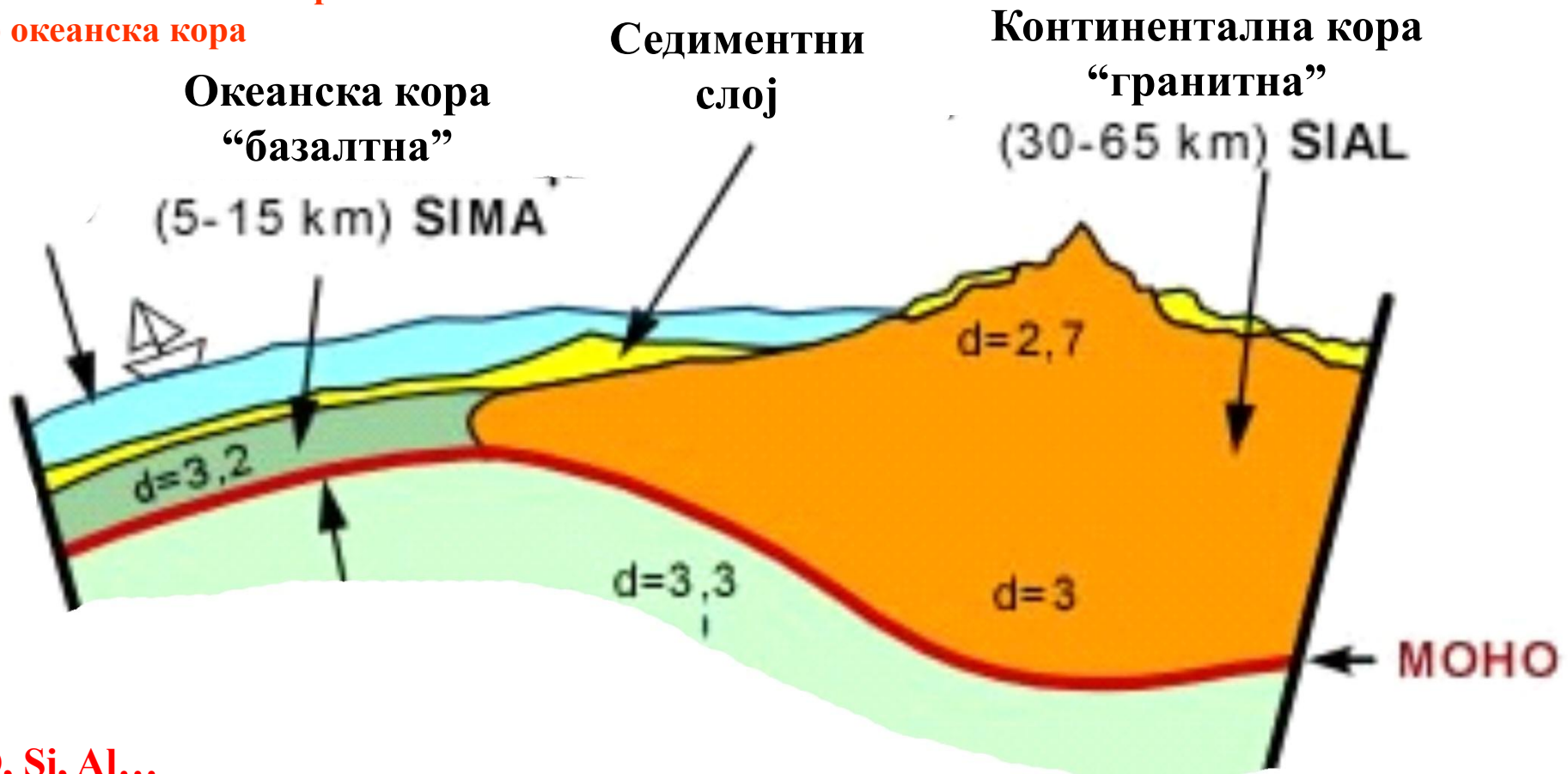
Два модела конвективних кретања у мантилу

ЗЕМЉИНА КОРА

- а) седиментни слој
- б) “гранитни” слој
- в) “базалтни” слој

ИЛИ

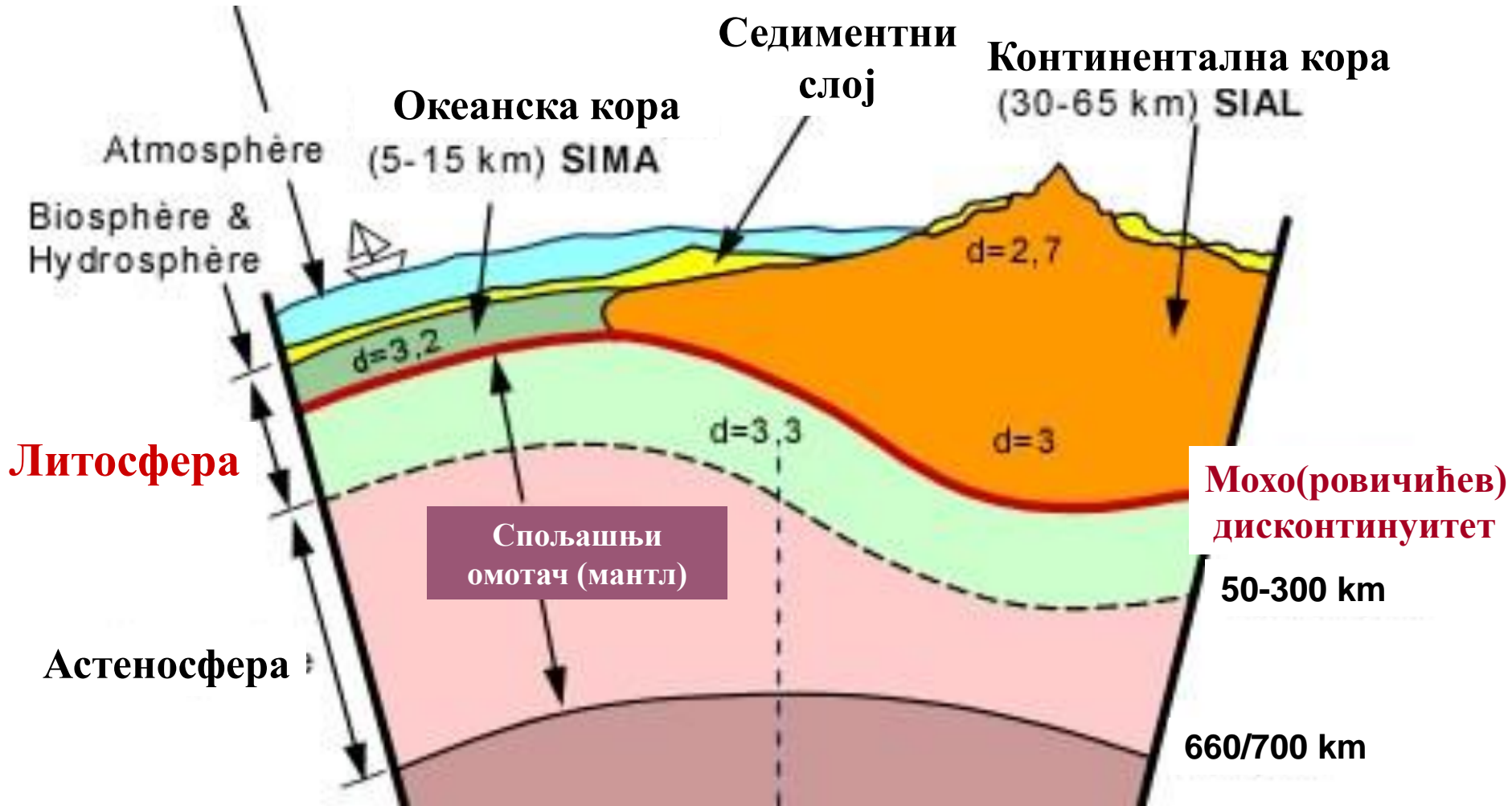
- а) континентална кора
- б) океанска кора

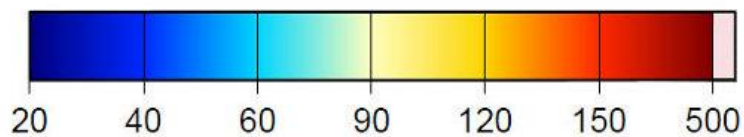
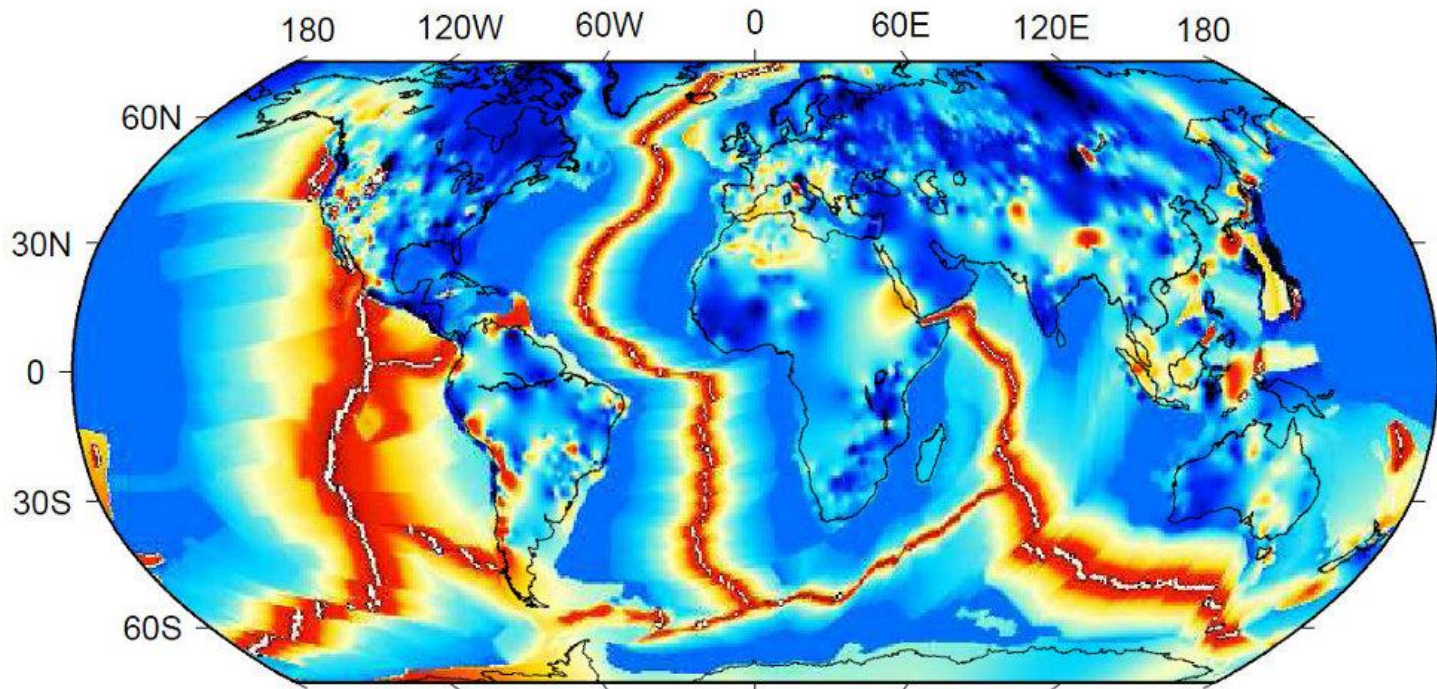

O, Si, Al...

ЛИТОСФЕРА

(КОРА+ГОРЊИ ДЕО СПОЉНОГ МАНТЛА)

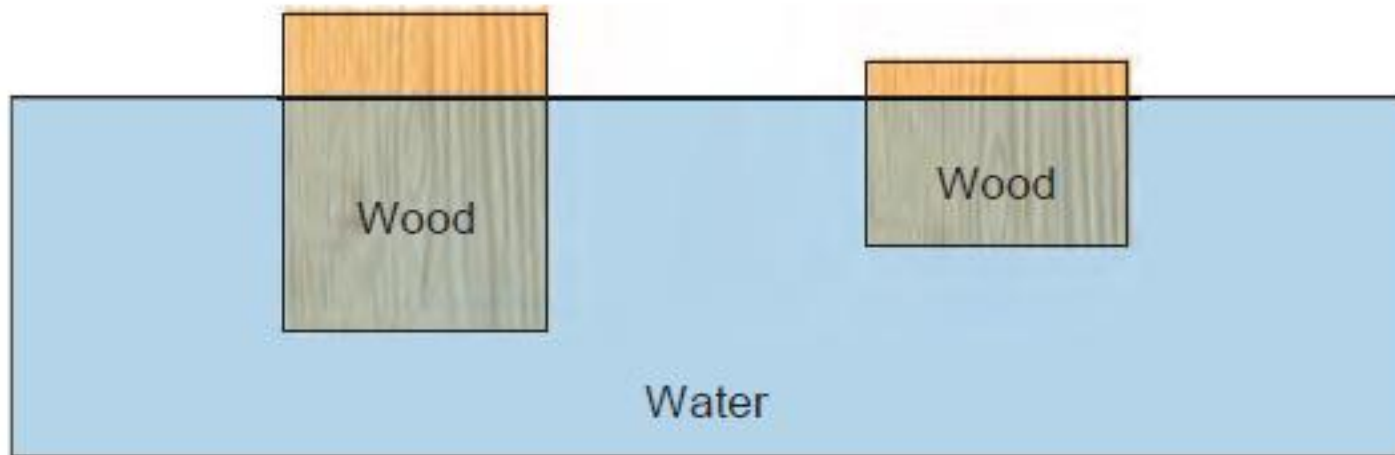

mW m^{-2}

Stéphane Labrosse

Проток топлоте на површини планете (у mW/m^2).

Јасно се уочава да се унутрашња планетарна топлота најинтензивније ослобађа дуж средњеокеанских гребена

A

